

В сегодняшней жизни многое зависит от того, знаешь ли ты свои права, свои обязанности, можешь ли ты себя защитить. Однако количество законов и различных постановлений, инструкций, правил и т.д., постоянно увеличивается, и разобраться во всем этом порой не под силу даже юристу, не говоря уже обо всех остальных. К тому же во всех нормативных актах есть «лазейки», знать которые не только полезно, но и часто бывает необходимо.

Именно для того, чтобы каждый мог использовать всю мощь законов в свою пользу, мы создали учебный курс, под названием «[Сам себе юрист](#)».

Начать обучение на этом курсе и узнать больше можно на сайте yurist-online.com

Водний кодекс України

Зміст документу

Водний кодекс України.....	1
РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
Глава 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
Стаття 1. Визначення основних термінів.....	6
Стаття 2. Водне законодавство України.....	8
Стаття 3. Водний фонд України.....	8
Стаття 4. Землі водного фонду.....	9
Стаття 5. Водні об'єкти загальнодержавного і місцевого значення.....	9
Стаття 6. Власність на води (водні об'єкти).....	9
Стаття 7. Компетенція Верховної Ради України в галузі регулювання водних відносин.....	9
Стаття 8. Компетенція Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських Рад у галузі регулювання водних відносин.....	10
Стаття 9. Компетенція районних Рад у галузі регулювання водних відносин.....	11
Стаття 10. Компетенція сільських, селищних, міських та районних у містах Рад у галузі регулювання водних відносин.....	11
Стаття 11. Участь громадян та їх об'єднань, інших громадських формувань у здійсненні заходів щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....	12
Розділ II. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЬ У ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ	

<u>ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....</u>	<u>12</u>
<u>Глава 2. ДЕРЖАВНІ, ЦІЛЬОВІ, МІЖДЕРЖАВНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ У ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....</u>	<u>12</u>
<u>Стаття 12. Державні, цільові, міждержавні та регіональні програми використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....</u>	<u>12</u>
<u>Глава 3. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....</u>	<u>13</u>
<u>Стаття 13. Органи, що здійснюють державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....</u>	<u>13</u>
<u>Глава 4. КОМПЕТЕНЦІЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ У ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ І ОХОРОНОЮ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯМ ВОДНИХ РЕСУРСІВ..</u>	<u>13</u>
<u>Стаття 14. Компетенція Кабінету Міністрів України у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.....</u>	<u>13</u>
<u>Стаття 15. Компетенція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.....</u>	<u>14</u>
<u>Стаття 16. Компетенція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань водного господарства в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.....</u>	<u>15</u>
<u>Стаття 17. Компетенція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань геології та використання надр у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.....</u>	<u>16</u>
<u>Глава 5. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ І ОХОРОНОЮ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯМ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....</u>	<u>16</u>
<u>Стаття 18. Завдання контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.....</u>	<u>16</u>
<u>Стаття 19. Державний контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.....</u>	<u>16</u>
<u>Стаття 20. Громадський контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.....</u>	<u>16</u>
<u>Стаття 21. Державний моніторинг вод.....</u>	<u>17</u>
<u>Стаття 22. Екологічна експертиза.....</u>	<u>17</u>
<u>Стаття 23. Правовий захист та стимулювання працівників, які здійснюють охорону і контроль у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....</u>	<u>17</u>
<u>Глава 6. ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК ВОД. ДЕРЖАВНИЙ ВОДНИЙ КАДАСТР.....</u>	<u>17</u>
<u>Стаття 24. Завдання державного обліку вод.....</u>	<u>17</u>
<u>Стаття 25. Державний облік водокористування.....</u>	<u>17</u>
<u>Стаття 26. Державний облік поверхневих вод.....</u>	<u>17</u>
<u>Стаття 27. Державний облік підземних вод.....</u>	<u>18</u>
<u>Стаття 28. Державний водний кадастр.....</u>	<u>18</u>
<u>Глава 7. ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....</u>	<u>18</u>
<u>Стаття 29. Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....</u>	<u>18</u>
<u>Стаття 30. Збори за спеціальне водокористування.....</u>	<u>18</u>
<u>Стаття 32. Розподіл зборів за спеціальне водокористування.....</u>	<u>19</u>
<u>Глава 8. СТАНДАРТИЗАЦІЯ І НОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....</u>	<u>20</u>
<u>Стаття 33. Завдання стандартизації і нормування в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....</u>	<u>20</u>
<u>Стаття 34. Стандартизація в галузі використання і охорони вод та відтворення водних</u>	

ресурсів.....	20
<u>Стаття 35. Нормативи в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів</u>	<u>21</u>
<u>Стаття 36. Нормативи екологічної безпеки водокористування.....</u>	<u>21</u>
<u>Стаття 37. Екологічний норматив якості води водних об'єктів.....</u>	<u>21</u>
<u>Стаття 38. Нормативи гранично допустимого скидання забруднюючих речовин.....</u>	<u>22</u>
<u>Стаття 39. Галузеві технологічні нормативи утворення речовин, що скидаються у водні об'єкти та тих, що подаються на очисні споруди.....</u>	<u>22</u>
<u>Стаття 40. Технологічні нормативи використання води.....</u>	<u>22</u>
<u>Стаття 41. Регулювання скидання у водні об'єкти речовин, для яких не встановлено нормативи в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....</u>	<u>22</u>
<u>Розділ III. ВОДОКОРИСТУВАННЯ.....</u>	<u>22</u>
<u>Глава 9. ВОДОКОРИСТУВАЧІ. ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ.....</u>	<u>22</u>
<u>Стаття 42. Водокористувачі.....</u>	<u>22</u>
<u>Стаття 43. Основні права водокористувачів.....</u>	<u>23</u>
<u>Стаття 44.OBOB'язки водокористувачів.....</u>	<u>23</u>
<u>Стаття 45. Обмеження прав водокористувачів.....</u>	<u>24</u>
<u>Глава 10. ВИДИ І ПОРЯДОК ВОДОКОРИСТУВАННЯ.....</u>	<u>24</u>
<u>Стаття 46. Види водокористування.....</u>	<u>24</u>
<u>Стаття 47. Право загального водокористування.....</u>	<u>25</u>
<u>Стаття 48. Спеціальне водокористування.....</u>	<u>25</u>
<u>Стаття 49. Право на здійснення спеціального водокористування.....</u>	<u>25</u>
<u>Стаття 50. Строки спеціального водокористування.....</u>	<u>26</u>
<u>Стаття 51. Користування водними об'єктами (їх частинами) на умовах оренди.....</u>	<u>26</u>
<u>Стаття 53. Користування водними об'єктами для потреб повітряного транспорту.....</u>	<u>27</u>
<u>Стаття 54. Часткова або повна заборона користування водними об'єктами.....</u>	<u>27</u>
<u>Стаття 55. Підстави для припинення права спеціального водокористування.....</u>	<u>27</u>
<u>Стаття 56. Порядок припинення права спеціального водокористування.....</u>	<u>28</u>
<u>Стаття 57. Відшкодування збитків, завданих водокористувачам припиненням права або зміною умов спеціального водокористування.....</u>	<u>28</u>
<u>Глава 11. СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ДЛЯ ЗАДОВОЛЕННЯ ПИТНИХ І ГОСПОДАРСЬКО-ПОБУТОВИХ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ.....</u>	<u>28</u>
<u>Стаття 58. Вимоги до якості вод, що використовуються для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення.....</u>	<u>28</u>
<u>Стаття 59. Централізоване водопостачання населення.....</u>	<u>28</u>
<u>Стаття 60. Нецентралізоване водопостачання населення.....</u>	<u>29</u>
<u>Стаття 61. Використання підземних вод питної якості.....</u>	<u>29</u>
<u>Глава 12. СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА КОРИСТУВАННЯ ВОДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЛЯ ЛІКУВАЛЬНИХ, КУРОРТНИХ І ОЗДОРОВЧИХ ЦІЛЕЙ.....</u>	<u>29</u>
<u>Стаття 62. Віднесення водних об'єктів до категорії лікувальних.....</u>	<u>29</u>
<u>Стаття 63. Користування водними об'єктами, що віднесені до категорії лікувальних.....</u>	<u>29</u>
<u>Стаття 64. Порядок користування водами в оздоровчих, рекреаційних та спортивних цілях.....</u>	<u>29</u>
<u>Глава 13. ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА КОРИСТУВАННЯ ВОДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЛЯ ПОТРЕБ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ.....</u>	<u>30</u>
<u>Стаття 65. Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб сільського і лісового господарства.....</u>	<u>30</u>
<u>Стаття 66. Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для промислових і гідроенергетичних потреб.....</u>	<u>30</u>
<u>Стаття 67. Особливості користування водними об'єктами для потреб водного транспорту.....</u>	<u>30</u>
<u>Стаття 68. Особливості спеціального водокористування та користування водними</u>	

об'єктами для потреб рибного і мисливського господарства.....	31
Стаття 69. Особливості користування водними об'єктами для протипожежних потреб.....	31
Глава 14. УМОВИ СКИДАННЯ ЗВОРОТНИХ ВОД У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ.....	31
Стаття 70. Умови скидання стічних вод у водні об'єкти.....	31
Стаття 71. Обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення скидання стічних вод у водні об'єкти.....	32
Стаття 72. Умови скидання шахтних, кар'єрних і рудникових вод у водні об'єкти та повернення супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ до підземних горизонтів.....	32
Стаття 73. Умови скидання дренажних вод у водні об'єкти.....	32
Стаття 74. Накопичувачі промислових забруднених стічних вод та технологічні водойми.....	33
Стаття 75. Порядок захоронення забруднюючих речовин, відходів виробництва, стічних вод у глибокі підземні водоносні горизонти та повернення супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ до підземних горизонтів.....	33
Глава 15. ЕКСПЛУАТАЦІЯ ВОДОГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ.....	33
Стаття 76. Порядок експлуатації водогосподарських систем.....	33
Стаття 77. Порядок експлуатації водосховищ.....	33
Стаття 78. Обов'язки водокористувачів, які експлуатують споруди водогосподарських систем.....	33
Глава 16. КОРИСТУВАННЯ РІЧКАМИ.....	34
Стаття 79. Класифікація річок України.....	34
Стаття 80. Особливості користування малими річками.....	34
Стаття 81. Комплекс заходів щодо збереження водності річок і охорони їх від забруднення.....	34
Стаття 82. Регулювання стоку річок, створення штучних водойм.....	35
Глава 17. ПРИКОРДОННІ ВОДИ. ВОДНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ.....	35
Стаття 83. Користування прикордонними водами.....	35
Стаття 84. Користування водами, що зазнали радіоактивного забруднення.....	35
Розділ IV. ОХОРОНА ВОД.....	35
Глава 18. КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЛЯМИ ВОДНОГО ФОНДУ. ВОДООХОРОННІ ЗОНИ ТА ЗОНИ САНІТАРНОЇ ОХОРОНИ.....	35
Стаття 85. Користування землями водного фонду.....	35
Стаття 86. Користування земельними ділянками дна річок, озер, водосховищ, морів та інших водних об'єктів.....	35
Стаття 87. Водоохоронні зони.....	36
Стаття 88. Прибережні захисні смуги.....	36
Стаття 89. Обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах.....	37
Стаття 90. Обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах.....	37
Стаття 91. Смуги відведення.....	37
Стаття 92. Берегові смуги водних шляхів.....	38
Стаття 93. Зони санітарної охорони.....	38
Глава 19. ВОДНІ ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ.....	38
Стаття 94. Охорона та користування водними об'єктами, відне-сеними до природно-заповідного фонду.....	38
Глава 20. ОХОРОНА ВОД ВІД ЗАБРУДНЕННЯ, ЗАСМІЧЕННЯ І ВИЧЕРПАННЯ.....	38
Стаття 95. Охорона вод (водних об'єктів).....	38
Стаття 96. Умови розміщення, проектування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан вод.....	38
Стаття 97. Умови розміщення, проектування, будівництва, реконструкції і введення в дію	

<u>підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан рибогосподарських водних об'єктів.....</u>	<u>39</u>
<u>Стаття 98. Заборона введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що впливають на стан вод.....</u>	<u>39</u>
<u>Стаття 99. Заборона скидання у водні об'єкти відходів і сміття.....</u>	<u>39</u>
<u>Стаття 100. Охорона поверхні водозборів і льодового покриву водойм, водотоків, а також морів, їх заток та лиманів.....</u>	<u>39</u>
<u>Стаття 101. Охорона вод від забруднення і засмічення внаслідок втрат мастила, пального, хімічних, нафтових та інших забруднюючих речовин.....</u>	<u>40</u>
<u>Стаття 102. Охорона внутрішніх морських вод та територіального моря.....</u>	<u>40</u>
<u>Стаття 103. Запобігання забрудненню вод добривами і хімічними засобами захисту рослин.....</u>	<u>40</u>
<u>Стаття 104. Охорона водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних.....</u>	<u>40</u>
<u>Стаття 105. Охорона підземних вод.....</u>	<u>40</u>
<u>Стаття 106. Проведення спеціальних робіт по спорудженню експлуатаційних свердловин на воду.....</u>	<u>41</u>
<u>Глава 21. ЗАПОБІГАННЯ ШКІДЛИВИМ ДІЯМ ВОД ТА АВАРІЯМ НА ВОДНИХ ОБ'ЄКТАХ І ЛІКВІДАЦІЯ ЇХ НАСЛІДКІВ.....</u>	<u>41</u>
<u>Стаття 107. Шкідлива дія вод і заходи щодо запобігання їй та усунення її наслідків.....</u>	<u>41</u>
<u>Стаття 108. Невідкладні заходи щодо запобігання стихійному лихові, спричиненому шкідливою дією вод, аваріям на водних об'єктах та ліквідації їх наслідків.....</u>	<u>42</u>
<u>Розділ V. СПОРИ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....</u>	<u>42</u>
<u>Глава 22. ВИРІШЕННЯ СПОРІВ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....</u>	<u>42</u>
<u>Стаття 109. Порядок розгляду спорів з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.....</u>	<u>42</u>
<u>Глава 23. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....</u>	<u>43</u>
<u>Стаття 110. Відповідальність за порушення водного законодавства.....</u>	<u>43</u>
<u>Стаття 111. Відшкодування збитків, завданих внаслідок порушень водного законодавства.....</u>	<u>43</u>
<u>Розділ VI. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ.....</u>	<u>44</u>
<u>Глава 24. МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ.....</u>	<u>44</u>
<u>Стаття 112. Застосування міжнародних договорів.....</u>	<u>44</u>

ВОДНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1995, N 24, ст.189)

N 214/95-ВР від 06.06.95, ВВР, 1995, N 24, ст.190 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
 N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000, ВВР, 2000, N 45, ст.390
 N 2120-III (2120-14) від 07.12.2000, ВВР, 2001, N 2-3, ст.10
 N 2905-III (2905-14) від 20.12.2001, ВВР, 2002, N 12-13, ст.92
 N 380-IV (380-15) від 26.12.2002, ВВР, 2003, N 10-11, ст.86
 N 762-IV (762-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 30, ст.247
 N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003, ВВР, 2004, N 17-18, ст.250
 N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 7-8, ст.162
 N 2288-IV (2288-15) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 6, ст.138
 N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19,
 ст.267

N 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.184
N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.199
N 398-V (398-16) від 30.11.2006 }

{ У тексті Кодексу слова "плата", "платежі", "Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України", "Державний Комітет України по водному господарству", "Державний Комітет України по геології і використанню надр", "Міністерство статистики України", "Державний Комітет України по гідрометеорології", "Міністерство охорони здоров'я України", "Міністерство рибного господарства України", "Державний Комітет України по нагляду за охороною праці" в усіх відмінках замінено відповідно словами "збір", "збори", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань водного господарства", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань геології та використання надр", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань статистики", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань гідрометеорології", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань рибного господарства", "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці" у відповідних відмінках, а слова "народних депутатів" виключено згідно із Законом N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000 }

Усі води (водні об'єкти) на території України є національним надбанням народу України, однією з природних основ його економічного розвитку і соціального добробуту.

Водні ресурси забезпечують існування людей, тваринного і рослинного світу і є обмеженими та уразливими природними об'єктами.

В умовах нарощування антропогенних навантажень на природне середовище, розвитку суспільного виробництва і зростання матеріальних потреб виникає необхідність розробки і додержання особливих правил користування водними ресурсами, раціонального їх використання та екологічно спрямованого захисту.

Водний кодекс, в комплексі з заходами організаційного, правового, економічного і виховного впливу, сприятиме формуванню водно-екологічного правопорядку і забезпеченню екологічної безпеки населення України, а також більш ефективному, науково обгрунтованому використанню вод та їх охороні від забруднення, засмічення та вичерпання.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів

У цьому Кодексі вживаються такі терміни:

басейн водозбірний — частина земної поверхні і товщі ґрунтів, з яких відбувається стік води у водотік або водойму;

б'єф — ділянка річки, що розташована вище або нижче водопідпірної споруди (греблі);

болото — надмірно зволожена земельна ділянка із застоєм водним режимом і специфічним рослинним покривом;

вода дренажна — вода, яка профільтрувалася з певної території та відводиться за допомогою дренажної системи з метою пониження рівня ґрунтових вод;

вода зворотна — вода, що повертається за допомогою технічних споруд і засобів з господарської ланки кругообігу води в його природні ланки у вигляді стічної, шахтної, кар'єрної чи дренажної води;

вода лляльна (підсланева) — вода з домішками (переважно нафтопродуктів), зібрана в колодязях — ллялах машинних відділень судна;

вода стічна — вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також відведена з забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок випадання атмосферних опадів;

води — усі води (поверхневі, підземні, морські), що входять до складу природних ланок кругообігу води;

води підземні — води, що знаходяться нижче рівня земної поверхні в товщах гірських порід верхньої частини земної кори в усіх фізичних станах;

води поверхневі — води різних водних об'єктів, що знаходяться на земній поверхні;

водний об'єкт — природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, річка, озеро, водосховище, ставок, канал, водоносний горизонт);

водні ресурси — обсяги поверхневих, підземних і морських вод відповідної території;

водність — характеристика величини річкового стоку за певний проміжок часу відносно його середньої багаторічної величини;

водогосподарський баланс — співвідношення між наявними для використання водними ресурсами на даній території і потребами в них для розвитку економіки на різних рівнях;

водозабір — споруда або пристрій для забору води з водного об'єкта;

водойма — безстічний або із сповільненим стоком поверхневий водний об'єкт;

водокористування — використання вод (водних об'єктів) для задоволення потреб населення, промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей господарства, включаючи право на забір води, скидання стічних вод та інші види використання вод (водних об'єктів);

водоносний горизонт — однорідна пластова товща гірських порід, де постійно знаходяться води;

водосховище — штучна водойма місткістю більше 1 млн. кубічних метрів, збудована для створення запасу води та регулювання її стоку;

гранично допустима концентрація (гдк) речовини у воді — встановлений рівень концентрації речовини у воді, вище якого вода вважається непридатною для конкретних цілей водокористування;

гранично допустимий скид (гдс) речовини — маса речовини у зворотній воді, що є максимально допустимою для відведення за встановленим режимом даного пункту водного об'єкта за одиницю часу;

забруднення вод — надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин;

забруднююча речовина — речовина, яка привноситься у водний об'єкт в результаті господарської діяльності людини;

заплавні землі — прибережна територія, що може бути затоплена чи підтоплена під час повені (паводка);

засмічення вод — привнесення у водні об'єкти сторонніх предметів і матеріалів, що шкідливо впливають на стан вод;

зона санітарної охорони — територія і акваторія, де запроваджується особливий санітарно-епідеміологічний режим з метою запобігання погіршення якості води джерел централізованого господарсько-питного водопостачання, а також з метою забезпечення охорони водопровідних споруд;

ліміт забору води — граничний обсяг забору води з водних об'єктів, який встановлюється в дозволі на спеціальне водокористування;

ліміт скиду забруднюючих речовин — граничний обсяг скиду забруднюючих речовин у поверхневі водні об'єкти, який встановлюється в дозволі на спеціальне водокористування;

межень (меженний період) — період річного циклу, протягом якого спостерігається низька водність;

моніторинг вод — система спостережень, збирання, обробки, збереження та аналізу інформації про стан водних об'єктів, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття відповідних рішень;

озеро — природна западина суші, заповнена прісними або солоними водами;

прибережна захисна смуга — частина водоохоронної зони відповідної ширини вздовж річки, моря, навколо водойм, на якій встановлено більш суворий режим господарської діяльності, ніж на решті території водоохоронної зони;

рибогосподарський водний об'єкт — водний об'єкт (його частина), що використовується для рибогосподарських цілей;

ставок — штучно створена водойма місткістю не більше 1 млн. кубічних метрів;

схема використання і охорони води та відтворення водних ресурсів — передпроектний документ, що визначає основні водогосподарські та інші заходи, які підлягають здійсненню для задоволення перспективних потреб у воді населення і галузей економіки, а також для охорони вод або запобігання їх шкідливим діям;

уріз води — межа води на березі водного об'єкта (берегова лінія);

якість води — характеристика складу і властивостей води, яка визначає її придатність для конкретних цілей використання;

рибництво — штучне розведення і відтворення риби та інших водних живих ресурсів;

маловоддя — період (фаза) гідрологічного режиму водного об'єкта, при якому спостерігається зменшення його водності, внаслідок чого погіршуються умови забезпечення потреб у водних ресурсах;

ліміт використання води — граничний обсяг використання води, який встановлюється дозволом на спеціальне водокористування;

вода супутньо-пластова — вода, що піднімається на поверхню разом з нафтою і газом під час їх видобування;

забір води — вилучення води з водного об'єкта для використання за допомогою технічних пристроїв або без них;

використання води — процес вилучення води для використання у виробництві з метою отримання продукції та для господарсько-питних потреб населення, а також без її вилучення для потреб гідроенергетики, рибництва, водного, повітряного транспорту та інших потреб.

(Стаття 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 2. Водне законодавство України

Завданням водного законодавства є регулювання правових відносин з метою забезпечення збереження, науково обгрунтованого, раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств, установ, організацій і громадян на водокористування.

Водні відносини в Україні регулюються цим Кодексом, Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища" та іншими актами законодавства.

Земельні, гірничі, лісові відносини, а також відносини щодо використання та охорони рослинного і тваринного світу, територій та об'єктів природно-заповідного фонду, атмосферного повітря, виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України, що виникають під час користування водними об'єктами, регулюються відповідним законодавством України.

Стаття 3. Водний фонд України

Усі води (водні об'єкти) на території України становлять її водний фонд.

До водного фонду України належать:

- 1) поверхневі води:
природні водойми (озера);
водотоки (річки, струмки);
штучні водойми (водосховища, ставки) і канали;
інші водні об'єкти;
- 2) підземні води та джерела;
- 3) внутрішні морські води та територіальне море.

Стаття 4. Землі водного фонду

До земель водного фонду належать землі, зайняті:

морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водоймами, болотами, а також островами;
прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм;
гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них;
береговими смугами водних шляхів.

Стаття 5. Водні об'єкти загальнодержавного і місцевого значення

До водних об'єктів загальнодержавного значення належать:

- 1) внутрішні морські води та територіальне море;
- 2) підземні води, які є джерелом централізованого водопостачання;
- 3) поверхневі води (озера, водосховища, річки, канали), що знаходяться і використовуються на території більш як однієї області, а також їх притоки всіх порядків;
- 4) водні об'єкти в межах територій природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, а також віднесені до категорії лікувальних.

До водних об'єктів місцевого значення належать:

- 1) поверхневі води, що знаходяться і використовуються в межах однієї області і які не віднесені до водних об'єктів загальнодержавного значення;

2) підземні води, які не можуть бути джерелом централізованого водопостачання.

Стаття 6. Власність на води (водні об'єкти)

Води (водні об'єкти) є виключно власністю народу України і надаються тільки у користування.

Народ України здійснює право власності на води (водні об'єкти) через Верховну Раду України, Верховну Раду Автономної Республіки Крим і місцеві Ради.

Окремі повноваження щодо розпорядження водами (водними об'єктами) можуть надаватися відповідним органам державної виконавчої влади.

Стаття 7. Компетенція Верховної Ради України в галузі регулювання водних відносин

До відання Верховної Ради України в галузі регулювання водних відносин належить:

- 1) законодавче регулювання водних відносин та визначення основних напрямів державної політики в цій галузі;
- 2) розпорядження водним фондом України;
- 3) затвердження загальнодержавних, міждержавних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 4) встановлення правового режиму використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів у зонах надзвичайних екологічних ситуацій;
- 5) регулювання розподілу зборів за спеціальне водокористування;
- 6) визначення повноважень місцевих Рад і органів державної виконавчої влади щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 7) вирішення інших питань у галузі законодавчого регулювання водних відносин.

{ Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000, N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Стаття 8. Компетенція Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських Рад у галузі регулювання водних відносин

До відання Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських Рад у галузі регулювання водних відносин на їх території належить:

- 1) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 2) розпорядження водними об'єктами місцевого значення;
- 3) погодження державних, цільових, міждержавних та регіональних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, участь у їх реалізації;
- 4) розробка, затвердження та реалізація місцевих програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 5) видача дозволів на спеціальне водокористування з водних об'єктів місцевого значення;
- 6) визначення у встановленому порядку нормативів і розмірів зборів за спеціальне водокористування з водних об'єктів місцевого значення;
- 7) погодження розміщення підприємств та інших об'єктів, діяльність яких пов'язана з використанням водних ресурсів і може негативно впливати на їх стан;
- 8) координація діяльності районних і міських (міст обласного підпорядкування) Рад у питаннях використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 9) затвердження проектів зон санітарної охорони господарсько-питних водозаборів;

10) прийняття у встановленому порядку рішень про віднесення водних об'єктів місцевого значення до об'єктів природно-заповідного фонду чи до відповідних категорій особливої охорони;

11) встановлення правил користування маломірними суднами на водних об'єктах;

12) встановлення в разі потреби більш суворих, ніж у цілому на території України, нормативів якості води у водних об'єктах місцевого значення;

13) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ і організацій в разі порушення ними вимог водного законодавства в межах своєї компетенції;

14) організація роботи, пов'язаної з ліквідацією наслідків аварій та стихійного лиха, погіршенням якості вод або їх шкідливою дією, залучення до цієї роботи підприємств, установ і організацій в порядку, передбаченому законодавством;

15) прийняття за погодженням з державними органами охорони здоров'я та охорони навколишнього природного середовища під час аварійних ситуацій рішень про скидання стічних вод з накопичувачів у водні об'єкти, якщо це не призведе до перевищення нормативів екологічної безпеки водокористування;

16) організація інформування населення про стан водних об'єктів, його зміну та про проведення водоохоронних заходів;

17) здійснення контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

18) вирішення інших питань у галузі регулювання водних відносин у межах своєї компетенції.

{ Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000, N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Стаття 9. Компетенція районних Рад у галузі регулювання водних відносин

До відання районних Рад у галузі регулювання водних відносин на їх території належить:

1) координація роботи сільських, селищних, міських (міст районного підпорядкування) Рад під час проведення ними міжтериторіальних водогосподарських і водоохоронних заходів та подання їм відповідної методичної допомоги;

2) погодження розміщення підприємств, будівель, споруд та інших об'єктів, діяльність яких пов'язана з використанням водних об'єктів місцевого значення і може завдати їм шкоди;

3) організація роботи, пов'язаної з ліквідацією наслідків аварій та стихійного лиха, погіршенням якості вод або їх шкідливою дією, залучення у встановленому порядку до цієї роботи підприємств, установ і організацій;

4) організація роботи по винесенню в природу та влаштуванню прибережних захисних смуг вздовж річок, морів та навколо водойм;

5) внесення у встановленому порядку пропозицій щодо оголошення водних об'єктів об'єктами природно-заповідного фонду до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних Рад;

6) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення діяльності підприємств та інших об'єктів у разі порушення ними вимог водного законодавства в межах своєї компетенції;

7) встановлення правил загального водокористування в порядку, визначеному статтею 47 цього Кодексу;

8) здійснення контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

9) організація інформування населення про стан водних об'єктів, про надзвичайні екологічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод;

10) вирішення інших питань у галузі регулювання водних відносин у межах своєї компетенції.

Стаття 10. Компетенція сільських, селищних, міських та районних у містах Рад у галузі регулювання водних відносин

До відання сільських, селищних, міських та районних у містах Рад у галузі регулювання водних відносин на їх території належить: 1) здійснення заходів щодо раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;

2) контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

3) встановлення правил загального користування водними об'єктами в порядку, визначеному статтею 47 цього Кодексу;

4) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення діяльності підприємств та інших об'єктів в разі порушення ними вимог водного законодавства в межах своєї компетенції;

5) організація роботи, пов'язаної з ліквідацією наслідків аварій та стихійного лиха, погіршенням якості вод або їх шкідливою дією, залучення у встановленому порядку до цієї роботи підприємств, установ і організацій;

6) організація інформування населення про стан водних об'єктів, а також про надзвичайні екологічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод;

7) вирішення інших питань у галузі регулювання водних відносин у межах своєї компетенції.

Стаття 11. Участь громадян та їх об'єднань, інших громадських формувань у здійсненні заходів щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Громадяни та їх об'єднання, інші громадські формування у встановленому порядку мають право:

1) брати участь у розгляді місцевими Радами та іншими державними органами питань, пов'язаних з використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

2) за погодженням з місцевими Радами та іншими державними органами виконувати роботи по використанню і охороні вод та відтворенню водних ресурсів за власні кошти та за добровільною участю членів об'єднань громадян;

3) брати участь у проведенні спеціально уповноваженими державними органами управління у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів перевірок виконання водокористувачами водоохоронних правил і заходів та вносити пропозиції з цих питань;

4) проводити громадську екологічну експертизу, обнародувати її результати і передавати їх органам, уповноваженим приймати рішення щодо розміщення, проектування та будівництва нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів, пов'язаних з використанням вод, у порядку, що визначається законодавством;

5) здійснювати громадський контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

6) одержувати у встановленому порядку інформацію про стан водних об'єктів, джерела забруднення та використання вод, про плани і заходи щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;

7) подавати до суду позови про відшкодування збитків, заподіяних державі і громадянам внаслідок забруднення, засмічення та вичерпання вод;

8) здійснювати інші функції щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів відповідно до законодавства.

Розділ II. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЬ У ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Глава 2. ДЕРЖАВНІ, ЦІЛЬОВІ, МІЖДЕРЖАВНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ У ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

{ Назва глави 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV
(3421-15) від 09.02.2006 }

Стаття 12. Державні, цільові, міждержавні та регіональні програми використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Державні, цільові, міждержавні та регіональні програми використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів розробляються з метою здійснення цілеспрямованої і ефективної діяльності щодо задоволення потреб населення і галузей економіки у воді, збереження, раціонального використання і охорони вод, запобігання їх шкідливій дії.

Державні, цільові, міждержавні та регіональні програми використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів розробляються на основі даних державного обліку вод, водного кадастру, схем використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів тощо.

Розробка та реалізація цих програм здійснюється за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, позабюджетних фондів, добровільних внесків організацій і громадян, інших коштів.

{ Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV
(3421-15) від 09.02.2006 }

Глава 3. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 13. Органи, що здійснюють державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюється за басейновим принципом на основі державних, цільових, міждержавних та регіональних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюють Кабінет Міністрів України, Уряд Автономної Республіки Крим, місцеві Ради та їх виконавчі комітети, спеціально уповноважені органи державної виконавчої влади та інші державні органи відповідно до законодавства України. Спеціально уповноваженими органами державної виконавчої влади у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань водного господарства, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань геології та використання надр, їх органи на місцях та інші державні органи відповідно до законодавства.

{ Стаття 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV
(3421-15) від 09.02.2006 }

Глава 4. КОМПЕТЕНЦІЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ У ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ І ОХОРОНОЮ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯМ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 14. Компетенція Кабінету Міністрів України у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів

До відання Кабінету Міністрів України у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів належить:

- 1) реалізація державної політики у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 2) розпорядження водними об'єктами загальнодержавного значення;
- 3) здійснення державного контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;
- 4) визначення пріоритетів водокористування;
- 5) забезпечення розробки державних, цільових, міждержавних та регіональних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, затвердження регіональних програм;
- 6) визначення порядку діяльності органів державної виконавчої влади у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, координація їх діяльності;
- 7) встановлення порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування, будівельні, днопоглиблювальні роботи, видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду, а також розробки та затвердження нормативів скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти;
{ Дію пункту 8 статті 14 зупинено в частині встановлення Кабінетом Міністрів України нормативів збору за спеціальне водокористування, крім встановлення нормативів збору, які справляються за скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти згідно із Законом N 398-V (398-16) від 30.11.2006 }
- 8) встановлення нормативів збору за спеціальне водокористування і порядку його справляння;

(Пункт 9 статті 14 виключено на підставі Закону N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000)

- 10) прийняття у разі виникнення аварійних ситуацій рішень про скиди стічних вод з накопичувачів у водні об'єкти, якщо вони призводять до перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у цих об'єктах;
- 11) організація і координація робіт, пов'язаних з попередженням та ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха, шкідливої дії вод або погіршенням якості водних ресурсів;
- 12) прийняття рішень про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними вимог водного законодавства;
- 13) затвердження проектів зон санітарної охорони господарсько-питних водозаборів, які забезпечують водопостачання території більш як однієї області;
- 14) керівництво зовнішніми зв'язками України в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;

15) вирішення інших питань у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

{ Стаття 14 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000, N 2288-IV (2288-15) від 23.12.2004, N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Стаття 15. Компетенція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів

До відання спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів належить:

1) здійснення комплексного управління в галузі охорони водних ресурсів, проведення єдиної науково-технічної політики з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, координація діяльності міністерств, відомств, підприємств, установ та організацій в цій галузі;

2) здійснення державного контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

3) розробка та участь у реалізації державних, цільових, міждержавних та регіональних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;

4) організація та здійснення державного моніторингу вод;

5) розробка і затвердження нормативів і правил, участь у розробці стандартів щодо регулювання використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів в межах своєї компетенції;

6) здійснення державної екологічної експертизи;

7) видача дозволів на спеціальне водокористування в разі використання води з водних об'єктів загальнодержавного значення;

8) прийняття у встановленому порядку рішень про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів в разі порушення ними вимог водного законодавства;

9) розробка і запровадження у встановленому порядку організаційно-економічних заходів щодо забезпечення охорони і використання вод та відтворення водних ресурсів;

10) здійснення міжнародного співробітництва з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;

11) вирішення інших питань у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

{ Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Стаття 16. Компетенція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань водного господарства в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів

До відання спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань водного господарства в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів належить:

1) державне управління в галузі водного господарства, здійснення єдиної технічної політики, впровадження у водне господарство досягнень науки, техніки, нових технологій і передового досвіду;

- 2) розробка і встановлення режимів роботи водосховищ комплексного призначення, водогосподарських систем і каналів, затвердження правил їх експлуатації;
- 3) розробка та участь у реалізації державних, цільових, міждержавних і регіональних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 4) забезпечення потреб населення і галузей економіки у водних ресурсах та здійснення їх міжбасейнового перерозподілу;
- 5) здійснення радіологічного і гідрохімічного моніторингу водних об'єктів комплексного призначення, водогосподарських систем міжгалузевого та сільськогосподарського водопостачання;
- 6) проектування, будівництво і експлуатація водогосподарських систем та об'єктів комплексного призначення;
- 7) здійснення заходів щодо екологічного оздоровлення поверхневих вод та догляду за ними;
- 8) ведення державного обліку водокористування та державного водного кадастру;
- 9) погодження дозволів на спеціальне водокористування;
- 10) здійснення міжнародного співробітництва у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів прикордонних вод;
- 11) виконання заходів, пов'язаних з попередженням шкідливої дії вод і ліквідацією її наслідків, включаючи протипаводковий захист населених пунктів та земель;
- 12) здійснення контролю за дотриманням режимів роботи водосховищ та водогосподарських систем;
- 13) вирішення інших питань у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.

{ Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Стаття 17. Компетенція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань геології та використання надр у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів

До відання спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань геології та використання надр у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів належить:

- 1) видача спеціальних дозволів на користування надрами для розробки родовищ підземних вод за погодженням з державними органами охорони навколишнього природного середовища, охорони здоров'я та нагляду за охороною праці;
- 2) ведення державного обліку підземних вод та водного кадастру;
- 3) ведення державного моніторингу підземних вод;
- 4) погодження умов спеціального водокористування в разі використання підземних вод;
- 5) погодження дозволів на право виконання проектних та будівельних робіт, пов'язаних з видобуванням підземних вод;
- 6) виявлення недіючих свердловин і вжиття заходів щодо їх ліквідації або ремонту і подальшого використання;
- 7) здійснення державного геологічного контролю за веденням пошуково-розвідувальних та інших робіт щодо геологічного вивчення підземних вод;
- 8) вирішення інших питань у галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.

(Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3370-IV від 19.01.2006)

Глава 5. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ І ОХОРОНОЮ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯМ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 18. Завдання контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів

Контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів полягає в забезпеченні додержання усіма юридичними та фізичними особами вимог водного законодавства.

Стаття 19. Державний контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів

Державний контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів здійснюється Кабінетом Міністрів України, державними органами охорони навколишнього природного середовища, іншими спеціально уповноваженими державними органами відповідно до законодавства України.

Порядок здійснення державного контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів визначається цим Кодексом та іншими актами законодавства.

Стаття 20. Громадський контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів

Громадський контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища, повноваження яких визначаються положенням, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Стаття 21. Державний моніторинг вод

З метою забезпечення збирання, обробки, збереження та аналізу інформації про стан вод, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюється державний моніторинг вод.

Державний моніторинг вод є складовою частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища України і здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 22. Екологічна експертиза

Для забезпечення екологічної безпеки під час розміщення, проектування і будівництва нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів, пов'язаних з використанням вод, здійснюється державна, громадська та інша екологічна експертиза у порядку, що визначається законодавством.

Стаття 23. Правовий захист та стимулювання працівників, які здійснюють охорону і контроль у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Працівникам спеціально уповноважених державних органів та громадським інспекторам, які здійснюють охорону і контроль у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, гарантується правовий захист їх честі, гідності, здоров'я та життя відповідно до законодавства України.

Стимулювання працівників спеціально уповноважених державних органів та громадських інспекторів у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Глава 6. ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК ВОД. ДЕРЖАВНИЙ ВОДНИЙ КАДАСТР

Стаття 24. Завдання державного обліку вод

Завданням державного обліку вод є встановлення відомостей про кількість і якість вод, а також даних про водокористування, на основі яких здійснюється розподіл води між водокористувачами та розробляються заходи щодо раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Стаття 25. Державний облік водокористування

Державний облік водокористування здійснюється з метою систематизації даних про забір та використання вод, скидання зворотних вод та забруднюючих речовин, наявність систем оборотного водопостачання та їх потужність, а також діючих систем очищення стічних вод та їх ефективність тощо.

Державний облік та аналіз стану водокористування здійснюється шляхом подання водокористувачами звітів про водокористування до державних органів водного господарства за встановленою формою.

Форма звітів про водокористування, порядок їх заповнення та періодичність подання затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань статистики за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань водного господарства та за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Стаття 26. Державний облік поверхневих вод

Державний облік поверхневих вод здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань гідрометеорології шляхом проведення постійних гідрометричних, гідрохімічних спостережень за кількісними і якісними характеристиками поверхневих вод згідно з програмою, що затверджується цим органом за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань водного господарства.

Стаття 27. Державний облік підземних вод

Державний облік підземних вод здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань геології та використання надр шляхом спостережень за кількісними і якісними характеристиками підземних вод за програмою, що затверджується цим Комітетом за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Стаття 28. Державний водний кадастр

Державний водний кадастр складається з метою систематизації даних державного обліку вод та визначення наявних для використання водних ресурсів.

Державний водний кадастр ведеться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань водного господарства, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань геології та використання надр та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань гідрометеорології в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Глава 7. ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 29. Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів передбачають:

1) видачу дозволів на спеціальне водокористування;

2) встановлення нормативів збору і розмірів зборів за спеціальне водокористування та скидання забруднюючих речовин;

(Пункт 3 статті 29 виключено на підставі Закону N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000)

4) надання водокористувачам податкових, кредитних та інших пільг у разі впровадження ними маловідхідних, безвідхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій, здійснення відповідно до законодавства інших заходів, що зменшують негативний вплив на води;

5) відшкодування у встановленому порядку збитків, заподіяних водним об'єктам у разі порушення вимог законодавства.

(Стаття 29 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 30. Збори за спеціальне водокористування

Збір за спеціальне водокористування справляється з метою стимулювання раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів і включає збір за використання води водних об'єктів та за скидання забруднюючих речовин.

Розмір збору за використання води визначається на основі нормативів збору, фактичних обсягів використаної води та встановлених лімітів використання води.

Розмір збору за використання води водних об'єктів для потреб, не пов'язаних з вилученням води з водних об'єктів, визначається:

для потреб гідроенергетики — на основі нормативів збору, фактичних обсягів води, пропущеної через турбіни, та лімітів використання води (крім гідроакумулюючих електростанцій, які функціонують у комплексі з гідроелектростанціями);

для потреб водного транспорту — на основі нормативів збору та часу користування поверхневими водами у звітному періоді;

для потреб рибництва — на основі нормативів збору та фактичних обсягів води, необхідної для поповнення ставків під час розведення риби та інших водних живих ресурсів у рибних господарствах.

Розмір збору за скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти визначається на основі нормативів збору, фактичного обсягу скидів забруднюючих речовин та встановлених лімітів скиду.

Збір за воду, втрачену при її транспортуванні, стягується з власників мереж водопостачання.

За скидання забруднюючих речовин з дренажними водами у водні об'єкти з систем, що захищають сільськогосподарські угіддя та населені пункти від підтоплення (за винятком дренажних вод промислових об'єктів), збір не справляється, якщо таке скидання не погіршує якість води водних об'єктів в межах встановлених категорій.

Платниками збору за спеціальне використання водних ресурсів є підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи,

а також громадяни-підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору води (первинні водокористувачі) та/або з водозабірних споруд первинних водокористувачів (вторинні водокористувачі), та користуються водами для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва. (Статтю 30 доповнено абзацом згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

(Стаття 30 в редакції Закону N 1990-III від 21.09.2000)

(Статтю 31 виключено на підставі Закону N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000)

Стаття 32. Розподіл зборів за спеціальне водокористування

Збори за використання води з водних об'єктів загальнодержавного значення зараховуються до державного бюджету. (Дію частини першої статті 32 зупинено на 2001 рік в частині зарахування: 20 відсотків зборів за використання води з водних об'єктів загальнодержавного значення до бюджетів областей; 50 відсотків — до бюджету Автономної Республіки Крим згідно із Законом N 2120-III від 07.12.2000; дію частини першої статті 32 зупинено на 2002 рік в частині зарахування: 20 відсотків зборів за використання води з водних об'єктів загальнодержавного значення до бюджетів областей; 50 відсотків — до бюджету Автономної Республіки Крим згідно із Законом N 2905-III від 20.12.2001; дію частини першої статті 32 зупинено на 2003 рік в частині зарахування 20 відсотків зборів за використання води з водних об'єктів загальнодержавного значення до бюджетів областей; 50 відсотків — до бюджету Автономної Республіки Крим згідно із Законом N 380-IV від 26.12.2002; дію частини першої статті 32 зупинено на 2004 рік в частині зарахування 20 відсотків зборів за використання води з водних об'єктів загальнодержавного значення до бюджетів областей; 50 відсотків — до бюджету Автономної Республіки Крим згідно із Законом N 1344-IV від 27.11.2003; дію частини першої статті 32 зупинено на 2005 рік в частині зарахування 20 відсотків зборів за використання води з водних об'єктів загальнодержавного значення до бюджетів областей; 50 відсотків — до бюджету Автономної Республіки Крим згідно із Законом N 2285-IV від 23.12.2004; в редакції Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

(Частину другу статті 32 виключено на підставі Закону N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)

Збори за використання поверхневих вод для потреб гідроенергетики, рибництва та водного транспорту, а також за втрати води при її транспортуванні зараховуються до Державного бюджету України в розмірі 100 відсотків.

Збори за використання води з водних об'єктів місцевого значення надходять до республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів.

Порядок розподілу та використання зборів за скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та за понадлімітне використання води з них, а також коштів, відшкодованих за завдані водним об'єктам збитки, визначаються Законом України “Про охорону навколишнього природного середовища”.

(Частину шосту статті 32 виключено на підставі Закону N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)

(Стаття 32 в редакції Закону N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000)

Глава 8. СТАНДАРТИЗАЦІЯ І НОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 33. Завдання стандартизації і нормування в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Стандартизація і нормування в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюються з метою забезпечення екологічної і санітарно-гігієнічної безпеки вод шляхом встановлення комплексу взаємопов'язаних нормативних документів, які визначають взаємопогоджені вимоги до об'єктів, що підлягають стандартизації і нормуванню.

Стаття 34. Стандартизація в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

До комплексу нормативних документів із стандартизації в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів входять документи, які містять:

основні положення;

терміни та поняття, класифікації;

методи, методики та засоби визначення складу та властивостей вод;

вимоги до збирання, обліку, обробки, збереження, аналізу інформації та прогнозування кількісних і якісних показників стану вод;

вимоги щодо раціонального використання та охорони вод у галузевих стандартах та технічних умовах на процеси, продукцію і послуги;

метрологічні норми, правила, вимоги до організації робіт;

інші нормативи із стандартизації в цій галузі.

Нормативні документи із стандартизації в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів розробляються та затверджуються в порядку, що встановлюється законодавством.

Стаття 35. Нормативи в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

У галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів встановлюються такі нормативи:

- 1) нормативи екологічної безпеки водокористування;
- 2) екологічний норматив якості води водних об'єктів;
- 3) нормативи гранично допустимого скидання забруднюючих речовин;
- 4) галузеві технологічні нормативи утворення речовин, що скидаються у водні об'єкти;
- 5) технологічні нормативи використання води.

Законодавством України можуть бути встановлені й інші нормативи в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Стаття 36. Нормативи екологічної безпеки водокористування

Для оцінки можливостей використання води з водних об'єктів для потреб населення та галузей економіки встановлюються нормативи, які забезпечують безпечні умови водокористування, а саме:

гранично допустимі концентрації речовин у водних об'єктах, вода яких використовується для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення;

гранично допустимі концентрації речовин у водних об'єктах, вода яких використовується для потреб рибного господарства;

допустимі концентрації радіоактивних речовин у водних об'єктах, вода яких використовується для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення.

У разі необхідності для вод водних об'єктів, які використовуються для лікувальних, курортних, оздоровчих, рекреаційних та інших цілей, можуть встановлюватись більш суворі нормативи екологічної безпеки водокористування.

Нормативи екологічної безпеки водокористування розробляються і затверджуються:

спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я та Національною комісією з радіаційного захисту населення України — для водних об'єктів, вода яких використовується для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення;

спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань рибного господарства — для водних об'єктів, вода яких використовується для потреб рибного господарства.

Нормативи екологічної безпеки водокористування вводяться в дію за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Стаття 37. Екологічний норматив якості води водних об'єктів

Для оцінки екологічного благополуччя водних об'єктів та визначення комплексу водоохоронних заходів встановлюється екологічний норматив якості води, який містить науково обгрунтовані значення концентрацій забруднюючих речовин та показники якості води (загальнофізичні, біологічні, хімічні, радіаційні). При цьому ступінь забрудненості водних об'єктів визначається відповідними категоріями якості води.

Екологічний норматив та категорії якості води водних об'єктів розробляються і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Стаття 38. Нормативи гранично допустимого скидання забруднюючих речовин

Нормативи гранично допустимого скидання забруднюючих речовин встановлюються з метою поетапного досягнення екологічного нормативу якості води водних об'єктів.

Порядок розробки та затвердження нормативів гранично допустимого скидання та перелік забруднюючих речовин, що нормуються, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Галузеві технологічні нормативи утворення речовин, що скидаються у водні об'єкти та тих, що подаються на очисні споруди

Для оцінки екологічної безпеки виробництва встановлюються галузеві технологічні нормативи утворення речовин, що скидаються у водні об'єкти та тих, що подаються на очисні споруди, тобто нормативи гранично допустимих концентрацій речовин у стічних водах, що утворюються в процесі виробництва одного виду продукції при використанні однієї і тієї ж сировини.

Галузеві технологічні нормативи утворення речовин, що скидаються у водні об'єкти та тих, що подаються на очисні споруди, розробляються та затверджуються відповідними міністерствами і відомствами за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів. (Стаття 39 із змінами, внесеними згідно з N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 40. Технологічні нормативи використання води

Для оцінки та забезпечення раціонального використання води у галузях економіки встановлюються технологічні нормативи використання води, а саме:

поточні технологічні нормативи використання води — для існуючого рівня технологій;

перспективні технологічні нормативи використання води — з урахуванням досягнень на рівні передових світових технологій.

Технологічні нормативи використання води розробляються та затверджуються відповідними міністерствами і відомствами за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Стаття 41. Регулювання скидання у водні об'єкти речовин, для яких не встановлено нормативи в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Скидання у водні об'єкти речовин, для яких не встановлено нормативи екологічної безпеки водокористування та нормативи гранично допустимого скидання, забороняється.

Скидання таких речовин у виняткових випадках може бути дозволено спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань рибного господарства умови, що протягом встановленого ними періоду ці нормативи будуть розроблені і затверджені.

Замовниками на розробку нормативів екологічної безпеки водокористування та нормативів гранично допустимого скидання цих речовин є водокористувачі, які здійснюють їх скидання.

Розділ III. ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Глава 9. ВОДОКОРИСТУВАЧІ. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ

Стаття 42. Водокористувачі

Водокористувачами в Україні можуть бути підприємства, установи, організації і громадяни України, а також іноземні юридичні і фізичні особи та особи без громадянства.

Водокористувачі можуть бути первинними і вторинними.

Первинні водокористувачі — це ті, що мають власні водозабірні споруди і відповідне обладнання для забору води.

Вторинні водокористувачі (абоненти) — це ті, що не мають власних водозабірних споруд і отримують воду з водозабірних споруд первинних водокористувачів та скидають стічні води в їх системи на умовах, що встановлюються між ними.

Вторинні водокористувачі можуть здійснювати скидання стічних вод у водні об'єкти також на підставі дозволів на спеціальне водокористування.

(Стаття 42 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 43. Основні права водокористувачів

Водокористувачі мають право:

- 1) здійснювати загальне та спеціальне водокористування;
- 2) використовувати водні об'єкти на умовах оренди;

(Пункт 3 частини першої статті 43 виключено на підставі Закону N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000)

- 4) вимагати від власника водного об'єкта або водопровідної системи підтримання належної якості води за умовами водокористування;

- 5) споруджувати гідротехнічні та інші водогосподарські об'єкти, здійснювати їх реконструкцію і ремонт;

- 6) передавати для використання воду іншим водокористувачам на визначених умовах;

7) здійснювати й інші функції щодо водокористування в порядку, встановленому законодавством.

Права водокористувачів охороняються законом.

Порушені права водокористувачів підлягають поновленню в порядку, встановленому законодавством.

(Стаття 43 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 44. Обов'язки водокористувачів

Водокористувачі зобов'язані:

1) економно використовувати водні ресурси, дбати про їх відтворення і поліпшення якості вод;

2) використовувати воду (водні об'єкти) відповідно до цілей та умов їх надання;

3) дотримувати встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та встановлених лімітів забору води, лімітів використання води та лімітів скидання забруднюючих речовин, а також санітарних та інших вимог щодо впорядкування своєї території;

4) використовувати ефективні сучасні технічні засоби і технології для утримання своєї території в належному стані, а також здійснювати заходи щодо запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (дошовими, сніговими) водами, що відводяться з неї;

5) не допускати порушення прав, наданих іншим водокористувачам, а також заподіяння шкоди господарським об'єктам та об'єктам навколишнього природного середовища;

6) утримувати в належному стані зони санітарної охорони джерел питного та господарсько-побутового водопостачання, прибережні захисні смуги, смуги відведення, берегові смуги водних шляхів, очисні та інші водогосподарські споруди та технічні пристрої;

7) здійснювати облік забору та використання вод, вести контроль за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин та за якістю води водних об'єктів у контрольних створах, а також подавати відповідним органам звіти в порядку, визначеному цим Кодексом та іншими законодавчими актами; 8) здійснювати погоджені у встановленому порядку технологічні, лісомеліоративні, агротехнічні, гідротехнічні, санітарні та інші заходи щодо охорони вод від вичерпання, поліпшення їх стану, а також припинення скидання забруднених стічних вод;

9) здійснювати спеціальне водокористування лише за наявності дозволу;

10) безперешкодно допускати на свої об'єкти державних інспекторів спеціально уповноважених державних органів у галузі використання, охорони та відтворення водних ресурсів, а також громадських інспекторів з охорони навколишнього природного середовища, які здійснюють перевірку додержання вимог водного законодавства, і надавати їм безкоштовно необхідну інформацію;

11) своєчасно сплачувати збори за спеціальне водокористування та інші збори відповідно до законодавства;

12) своєчасно інформувати місцеві Ради, державні органи охорони навколишнього природного середовища та санітарного нагляду про виникнення аварійних забруднень;

13) здійснювати невідкладні роботи, пов'язані з ліквідацією наслідків аварій, які можуть спричинити погіршення якості води, та надавати необхідні технічні засоби для ліквідації аварій на об'єктах інших водокористувачів у порядку, встановленому законодавством;

14) виконувати інші обов'язки щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів згідно з законодавством.

(Стаття 44 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 45. Обмеження прав водокористувачів

У разі маловоддя, загрози виникнення епідемій та епізоотій, а також в інших передбачених законодавством випадках права водокористувачів можуть бути обмежені або змінені умови водокористування з метою забезпечення охорони здоров'я людей та в інших державних інтересах. При цьому пріоритетність надається використанню вод для питних і побутових потреб населення.

Права водокористувачів обмежуються також під час аварій або за умов, що можуть призвести чи призвели до забруднення вод, та при здійсненні невідкладних заходів щодо запобігання стихійному лиху, спричиненому шкідливою дією вод, і ліквідації його наслідків.

Права водокористувачів, які здійснюють спеціальне водокористування, можуть бути обмежені органом, який видав дозвіл на спеціальне водокористування чи надав водний об'єкт у користування або в оренду.

Права вторинних водокористувачів можуть бути обмежені первинними водокористувачами за погодженням з органом, який видав дозвіл на спеціальне водокористування чи надав водний об'єкт у користування.

Право загального водокористування може бути обмежено у порядку, визначеному статтею 47 цього Кодексу.

(Стаття 45 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Глава 10. ВИДИ І ПОРЯДОК ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Стаття 46. Види водокористування

Водокористування може бути двох видів — загальне та спеціальне.

(Стаття 46 в редакції Закону N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 47. Право загального водокористування

Загальне водокористування здійснюється громадянами для задоволення їх потреб (купання, плавання на човнах, любительське і спортивне рибальство, водопій тварин, забір води з водних об'єктів без застосування споруд або технічних пристроїв та з криниць) безкоштовно, без закріплення водних об'єктів за окремими особами та без надання відповідних дозволів.

З метою охорони життя і здоров'я громадян, охорони навколишнього природного середовища та з інших передбачених законодавством підстав районні і міські Ради за поданням державних органів охорони навколишнього природного середовища, водного господарства, санітарного нагляду та інших спеціально уповноважених державних органів встановлюють місця, де забороняється купання, плавання на човнах, забір води для питних або побутових потреб, водопій тварин, а також за певних підстав визначають інші умови, що обмежують загальне водокористування на водних об'єктах, розташованих на їх території.

Місцеві Ради зобов'язані повідомляти населення про встановлені ними правила, що обмежують загальне водокористування. На водних об'єктах, наданих в оренду, загальне водокористування допускається на умовах, встановлених водокористувачем, за погодженням з органом, який надав водний об'єкт в оренду.

Водокористувач, який узяв водний об'єкт у користування на умовах оренди, зобов'язаний доводити до відома населення умови водокористування, а також про заборону загального водокористування на водному об'єкті, наданому в оренду.

Якщо водокористувачем або відповідною Радою не встановлено таких умов, загальне водокористування визнається дозволеним без обмежень.

(Стаття 47 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 48. Спеціальне водокористування

Спеціальне водокористування — це забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів.

Спеціальне водокористування здійснюється юридичними і фізичними особами насамперед для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських та інших державних і громадських потреб.

Не належать до спеціального водокористування:

- пропуск води через гідровузли (крім гідроенергетичних);
- подача (перекачування) води водокористувачам у маловодні регіони;
- усунення шкідливої дії вод (підтоплення, засолення, заболочення);
- використання підземних вод для вилучення корисних компонентів;
- вилучення води з надр разом з видобуванням корисних копалин;
- виконання будівельних, днопоглиблювальних і вибухових робіт;
- видобування корисних копалин і водних рослин;
- прокладання трубопроводів і кабелів;
- проведення бурових, геологорозвідувальних робіт;
- інші роботи, які виконуються без забору води та скидання зворотних вод.

(Стаття 48 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 49. Право на здійснення спеціального водокористування

Спеціальне водокористування здійснюється на підставі дозволу.

Дозвіл на спеціальне водокористування видається:

державними органами охорони навколишнього природного середовища — у разі використання води водних об'єктів загальнодержавного значення;

Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими Радами за погодженням з державними органами охорони навколишнього природного середовища — у разі використання води водних об'єктів місцевого значення.

Видача дозволу на спеціальне водокористування здійснюється за клопотанням водокористувача з обґрунтуванням потреби у воді, погодженим з державними органами водного господарства, — в разі використання поверхневих вод, державними органами геології — в разі використання підземних вод та державними органами охорони здоров'я — в разі використання водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних.

Порядок погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування затверджується Кабінетом Міністрів України.

У дозволі на спеціальне водокористування встановлюються ліміт забору води, ліміт використання води та ліміт скидання забруднюючих речовин. У разі настання маловоддя ці ліміти можуть бути зменшені спеціально уповноваженими державними органами без коригування дозволу на спеціальне водокористування.

Спеціальне водокористування є платним.

(Стаття 49 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 50. Строки спеціального водокористування

Строки спеціального водокористування встановлюються органами, які видали дозвіл на спеціальне водокористування.

Спеціальне водокористування може бути короткостроковим (до трьох років) або довгостроковим (від трьох до двадцяти п'яти років).

У разі необхідності строк спеціального водокористування може бути продовжено на період, що не перевищує відповідно короткострокового або довгострокового водокористування.

Продовження строків спеціального водокористування за клопотанням заінтересованих водокористувачів здійснюється державними органами, що видали дозвіл на спеціальне водокористування.

Стаття 51. Користування водними об'єктами (їх частинами) на умовах оренди

У користування на умовах оренди водні об'єкти (їх частини)

місцевого значення та ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення, можуть надаватися водокористувачам лише для риборозведення, виробництва сільськогосподарської і промислової продукції, а також у лікувальних і оздоровчих цілях.

Передача орендарем права на оренду водного об'єкта (чи його частини) іншим суб'єктам господарювання забороняється.

Орендодавцями водних об'єктів (їх частин) місцевого значення є Верховна Рада Автономної Республіки Крим і обласні Ради.

Окремі повноваження щодо надання водних об'єктів (їх частин)

місцевого значення в користування Верховна Рада Автономної Республіки Крим та обласні Ради можуть передавати відповідним органам виконавчої влади на місцях чи іншим державним органам.

Орендодавцями водних об'єктів загальнодержавного значення є Кабінет Міністрів України та місцеві державні адміністрації.

Розподіл повноважень щодо передачі водних об'єктів загальнодержавного значення визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до цього Кодексу та інших законів України.

Право водокористування на умовах оренди оформляється договором, погодженим з державними органами охорони навколишнього природного середовища та водного господарства.

Умови, строки і збір за оренду водних об'єктів (їх частин)

визначаються в договорі оренди за згодою сторін.

Водокористувачі, яким водний об'єкт (його частина) надано в оренду, можуть дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування в порядку, встановленому цим Кодексом. Користування водними об'єктами (їх частинами) на умовах оренди здійснюється відповідно до вимог водного законодавства і регулюється цим Кодексом та іншими актами законодавства України.

(Стаття 51 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

(Статтю 52 виключено на підставі Закону N 1990-III (1990-14) від 21.09.2000)

Стаття 53. Користування водними об'єктами для потреб повітряного транспорту

Користування водними об'єктами для потреб повітряного транспорту здійснюється безкоштовно та без надання відповідного дозволу. У разі необхідності воно може бути частково

або повністю заборонено Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими Радами за поданням відповідних державних органів водного господарства або охорони навколишнього природного середовища згідно з законодавством.

Стаття 54. Часткова або повна заборона користування водними об'єктами

Користування водними об'єктами, які мають особливе державне значення, наукову або культурну цінність, а також тими, що входять до складу систем оборотного водопостачання теплових та атомних електростанцій, може бути частково чи повністю заборонено в порядку, встановленому законодавством.

Лісосплав на водних об'єктах забороняється.

Стаття 55. Підстави для припинення права спеціального водокористування

Право юридичних та фізичних осіб на спеціальне водокористування припиняється у разі:

- 1) якщо відпала потреба у спеціальному водокористуванні;
- 2) закінчення строку спеціального водокористування;
- 3) ліквідації підприємств, установ чи організацій;
- 4) передачі водогосподарських споруд іншим водокористувачам;
- 5) визнання водного об'єкта таким, що має особливе державне значення, наукову, культурну чи лікувальну цінність;
- 6) порушення умов спеціального водокористування та охорони вод;
- 7) виникнення необхідності першочергового задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення;
- 8) систематичного невнесення збору в строки, визначені законодавством.

Законодавством України можуть бути передбачені й інші підстави для припинення права спеціального водокористування.

(Стаття 55 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 56. Порядок припинення права спеціального водокористування

Припинення права спеціального водокористування здійснюється:

- 1) за клопотанням водокористувача у випадках, передбачених пунктом 1 статті 55 цього Кодексу;
- 2) за рішенням органу, що видав дозвіл на спеціальне водокористування, у випадках, передбачених пунктами 2 — 4 статті 55 цього Кодексу;
- 3) за рішенням Кабінету Міністрів України або відповідних Рад у випадках, передбачених пунктами 5 і 7 статті 55 цього Кодексу;
- 4) на вимогу органу, який видав дозвіл на спеціальне водокористування, у випадках, передбачених пунктами 6 і 8 статті 55 цього Кодексу.

Припинення права на спеціальне водокористування в усіх випадках здійснюється органом, що видав дозвіл на спеціальне водокористування.

Стаття 57. Відшкодування збитків, завданих водокористувачам припиненням права або зміною умов спеціального водокористування

Водокористувачам відшкодовуються збитки, завдані припиненням права або зміною умов спеціального водокористування, за винятком випадків, коли таке припинення (зміна умов) було здійснено з вини самого водокористувача чи за його клопотанням.

Порядок відшкодування таких збитків водокористувачам встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Глава 11. СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ДЛЯ ЗАДОВОЛЕННЯ ПИТНИХ І ГОСПОДАРСЬКО-ПОБУТОВИХ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 58. Вимоги до якості вод, що використовуються для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення

Для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення використовуються води, якісні характеристики яких відповідають встановленим державним стандартам, нормативам екологічної безпеки водокористування і санітарним нормам.

Водокористувачі мають право вимагати від власника вод (водопостачальника) відомості про якість питної води.

У разі невідповідності якісних характеристик цих вод встановленим стандартам, нормативам екологічної безпеки водокористування і санітарним нормам їх використання припиняється за рішенням державних органів санітарного нагляду.

Стаття 59. Централізоване водопостачання населення

Під час здійснення спеціального водокористування для задоволення питних і побутових потреб населення в порядку централізованого водопостачання підприємства, установи та організації, у віданні яких перебувають питні та господарсько-побутові водопроводи, здійснюють забір води безпосередньо з водних об'єктів відповідно до затверджених у встановленому порядку проектів водозабірних споруд, нормативів якості води і дозволів на спеціальне водокористування.

Ці підприємства, установи та організації зобов'язані здійснювати постійне спостереження за якістю води у водних об'єктах, підтримувати в належному стані зону санітарної охорони водозабору та повідомляти державні органи санітарного нагляду, охорони навколишнього природного середовища, водного господарства і місцеві Ради про відхилення від встановлених стандартів і нормативів якості води.

На централізованих водозаборах підземних вод в межах їх родовищ та на прилеглих територіях водокористувачі повинні облаштовувати локальну мережу спостережувальних свердловин.

Стаття 60. Нецентралізоване водопостачання населення

Під час використання води для питних і господарсько-побутових потреб населення в порядку нецентралізованого водопостачання юридичні і фізичні особи здійснюють її забір безпосередньо з поверхневих або підземних водних об'єктів у порядку загального і спеціального водокористування.

Періодичний контроль за якістю води, що використовується для нецентралізованого водопостачання населення, здійснюється державними органами санітарного нагляду за рахунок водокористувачів.

Стаття 61. Використання підземних вод питної якості

Підземні води питної якості повинні використовуватися у першу чергу для задоволення потреб питного і господарсько-побутового водопостачання населення, а також харчової промисловості та тваринництва.

Глава 12. СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА КОРИСТУВАННЯ ВОДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЛЯ ЛІКУВАЛЬНИХ, КУРОРТНИХ І ОЗДОРОВЧИХ ЦІЛЕЙ

Стаття 62. Віднесення водних об'єктів до категорії лікувальних

Водні об'єкти, що мають природні лікувальні властивості, належать до категорії лікувальних, якщо їх включено до спеціального переліку.

Перелік водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних, із зазначенням запасів вод та їх лікувальних властивостей, а також інших сприятливих для лікування і профілактики умов, затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань геології та використання надр і спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань водного господарства.

Стаття 63. Користування водними об'єктами, що віднесені до категорії лікувальних

Водні об'єкти, віднесені у встановленому порядку до категорії лікувальних, використовуються виключно у лікувальних і оздоровчих цілях.

Стаття 64. Порядок користування водами в оздоровчих, рекреаційних та спортивних цілях

Користування водами в оздоровчих, рекреаційних та спортивних цілях здійснюється в порядку загального та спеціального водокористування.

Місця користування водами в оздоровчих, рекреаційних та спортивних цілях встановлюються відповідними Радами у порядку, встановленому законодавством.

Користування водними об'єктами в оздоровчих, рекреаційних та спортивних цілях у порядку загального водокористування може бути заборонено або обмежено відповідно до статті 45 цього Кодексу.

Глава 13. ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА КОРИСТУВАННЯ ВОДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ДЛЯ ПОТРЕБ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ

Стаття 65. Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб сільського і лісового господарства

Користування водами для потреб сільського і лісового господарства здійснюється у порядку як загального, так і спеціального водокористування.

Під час зрошення земель сільськогосподарського призначення водокористувачі зобов'язані здійснювати заходи щодо попередження підтоплення, заболочення, засолення та забруднення цих земель. Якість води, що використовується для зрошення земель сільськогосподарського призначення, повинна відповідати встановленим нормативам.

Зрошення сільськогосподарських угідь стічними водами може бути дозволено державними органами охорони навколишнього природного середовища за погодженням з державними органами санітарного і ветеринарного нагляду.

Зрошення сільськогосподарських угідь та скидання дренажних вод у водні об'єкти здійснюються на підставі дозволу на спеціальне водокористування, який видається власнику зрошуваних угідь у встановленому цим Кодексом порядку.

Під час осушення земель сільськогосподарського призначення повинні здійснюватися заходи щодо запобігання деградації та вітровій ерозії цих земель, а також погіршення стану водних об'єктів.

Положення, передбачені цією статтею, поширюються також на зрошувані та осушувані землі лісового фонду.

Стаття 66. Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для промислових і гідроенергетичних потреб

Під час користування водними об'єктами для промислових потреб водокористувачі зобов'язані дотримувати встановлених умов спеціального водокористування, екологічних вимог, а також вживати заходів щодо зменшення витрат води (особливо питної) та припинення скидання забруднених зворотних вод шляхом удосконалення виробничих технологій, схем водопостачання та очищення стічних вод.

Ліміти споживання питної води для промислових потреб з комунальних і відомчих господарсько-питних водопроводів встановлюються місцевими Радами за погодженням з державними органами охорони навколишнього природного середовища.

У разі стихійного лиха, аварій, інших екстремальних ситуацій, а також перевитрати водокористувачем встановленого ліміту споживання води місцеві Ради мають право зменшувати або забороняти споживання питної води для промислових потреб з комунальних водопроводів і тимчасово обмежувати споживання її з відомчих господарсько-питних водопроводів в інтересах першочергового задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення.

Гідроенергетичні підприємства зобов'язані дотримувати встановлених правил експлуатації водосховищ, режимів накопичення та спрацювання запасів води, режимів коливань рівня у верхньому і нижньому б'єфах та пропускання води через гідровузли, забезпечувати у встановленому порядку безперебійний пропуск суден, а також пропуск риби до місць нересту відповідно до проектів рибопропускних споруд.

Стаття 67. Особливості користування водними об'єктами для потреб водного транспорту

Річки, озера, водосховища, канали, інші водойми, а також внутрішні морські води та територіальне море є внутрішніми водними шляхами загального користування, за винятком випадків, коли відповідно до законодавства України їх використання з цією метою повністю чи частково заборонено.

Перелік внутрішніх водних шляхів, віднесених до категорії судноплавних, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Всі судна та інші плаваючі засоби мають бути обладнані ємкостями для збирання лляльних та інших забруднених вод, які повинні систематично передаватися на спеціальні очисні споруди для очищення та знезараження.

Забороняється заходження в територіальне море суден, які не провели заміну ізолюваного баласту і не обладнані цистернами і закритими фановими системами для збирання стічних вод будь-якого походження чи установками для очищення та знезараження цих вод, що відповідають міжнародним стандартам.

Користування водними об'єктами для плавання на маломірних суднах (веслових, моторних човнах) дозволяється з дотриманням правил, що встановлюються Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими Радами за погодженням з Українською державною інспекцією Регістру і безпеки судноплавства.

Стаття 68. Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб рибного і мисливського господарства

На водних об'єктах (їх частинах), які використовуються для промислового добування риби та іншого водного промислу або мають значення для відтворення їх запасів, права водокористувачів можуть бути обмежені в інтересах рибного господарства та водного промислу.

Перелік промислових ділянок рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) визначається Кабінетом Міністрів України.

Водокористувачі, яким надано в користування рибогосподарські водні об'єкти (їх частини), зобов'язані здійснювати заходи, що забезпечують поліпшення екологічного стану водних об'єктів і умов відтворення рибних запасів, а також утримувати в належному санітарному стані прибережні захисні смуги в місцях вилову риби.

Проведення гідромеліоративних робіт у місцях, де перебувають водоплавні птахи, хутрові звірі, а також промисловий вилов риби в місцях, де розводяться бобри і хохулі, здійснюється за погодженням з державними органами рибного і мисливського господарства.

Інші питання користування водами для потреб рибного і мисливського господарства регулюються Законом України "Про тваринний світ", іншими актами законодавства.

Стаття 69. Особливості користування водними об'єктами для протипожежних потреб

Забір води для протипожежних потреб здійснюється з будь-яких водних об'єктів без дозволу на спеціальне водокористування в кількості, необхідній для ліквідації пожежі.

Використовувати воду в будь-яких інших цілях з водних об'єктів, спеціально призначених для протипожежних потреб, забороняється.

Нагляд за дотриманням порядку користування водними об'єктами для протипожежних потреб здійснюють місцеві Ради та органи протипожежної безпеки.

Глава 14. УМОВИ СКИДАННЯ ЗВОРОТНИХ ВОД У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ

Стаття 70. Умови скидання стічних вод у водні об'єкти

Скидання стічних вод у водні об'єкти допускається лише за умов наявності нормативів гранично допустимих концентрацій та встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин.

Водокористувачі зобов'язані здійснювати заходи щодо запобігання скиданню стічних вод чи його припинення, якщо вони:

- 1) можуть бути використані у системах оборотного, повторного і послідовного водопостачання;
- 2) містять цінні відходи, що можуть бути вилучені;
- 3) містять промислову сировину, реагенти, напівпродукти та кінцеві продукти підприємств у кількості, що перевищує встановлені нормативи технологічних відходів;
- 4) містять речовини, щодо яких не встановлено гранично допустимі концентрації;
- 5) перевищують гранично допустимі скиди токсичних речовин та містять збудників інфекційних захворювань;
- 6) за обсягом скидання забруднюючих речовин перевищують гранично допустимі нормативи;
- 7) призводять до підвищення температури води водного об'єкта більш ніж на 3 градуси за Цельсієм порівняно з її природною температурою в літній період;
- 8) є кубовими залишками, шламами, що утворюються в результаті їх очищення і знезараження.

Скидати стічні води, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар'єри тощо), забороняється.

(Стаття 70 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 71. Обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення скидання стічних вод у водні об'єкти

У разі перевищення встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин скидання стічних вод у поверхневі водні об'єкти може бути обмежено, тимчасово заборонено (зупинено) чи припинено в порядку, встановленому законодавством.

Стаття 72. Умови скидання шахтних, кар'єрних і рудникових вод у водні об'єкти та повернення супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ до підземних горизонтів

Підприємства, установи і організації, які відкачують шахтні, кар'єрні та рудникові води для запобігання затоплення шахт, кар'єрів та рудників під час видобування корисних копалин, зобов'язані впроваджувати ефективні технології, що забезпечують зниження рівня їх мінералізації перед скиданням у водні об'єкти, а підприємства, установи та організації, що добувають нафту і газ, повертають супутньо-пластові води нафтогазових родовищ до підземних горизонтів.

Умови скидання цих вод у водні об'єкти та повернення до підземних горизонтів супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ встановлюються органами виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

(Стаття 72 в редакції Закону N 1990-III від 21.09.2000)

Стаття 73. Умови скидання дренажних вод у водні об'єкти

Підприємства, установи і організації, які експлуатують дренажні системи для ліквідації підтоплення, заболочення чи вторинного засолення зрошуваних земель, зобов'язані впроваджувати ефективні технології для зниження рівня природного і техногенного забруднення дренажних вод перед скиданням їх у водні об'єкти.

Умови скидання цих вод у водні об'єкти встановлюються державними органами охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 74. Накопичувачі промислових забруднених стічних вод та технологічні водойми

Підприємства, установи і організації, що мають накопичувачі промислових забруднених стічних чи шахтних, кар'єрних, рудникових вод, зобов'язані впроваджувати ефективні технології для їх знешкодження і утилізації та здійснювати рекультивацію земель, зайнятих цими накопичувачами.

Скидання цих вод у поверхневі водні об'єкти здійснюється згідно з індивідуальним регламентом, погодженим з державними органами охорони навколишнього природного середовища.

Використання технологічних водойм (ставки-охолоджувачі теплових і атомних станцій, рибоводні ставки, ставки-відстійники та інші) повинно проводитись відповідно до норм і правил експлуатації, визначених у технічних проектах, затверджених у встановленому законодавством порядку.

Стаття 75. Порядок захоронення забруднюючих речовин, відходів виробництва, стічних вод у глибокі підземні водоносні горизонти та повернення супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ до підземних горизонтів

Створення полігонів для захоронення у глибокі підземні водоносні горизонти, що не містять прісних вод, забруднюючих рідинних речовин, відходів виробництва та стічних вод, включаючи мінералізовані шахтні та термальні води, що утворюються на основі природних вод і не піддаються очищенню існуючими методами, допускається у виняткових випадках після проведення спеціальних досліджень з дозволу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, за проектами, погодженими із

спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади з питань охорони здоров'я, з питань нагляду за охороною праці та відповідною місцевою радою.

Повернення супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ до підземних горизонтів здійснюється за технологічними проектами, погодженими з відповідними органами виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і з питань охорони здоров'я.

(Стаття 75 в редакції Закону N 1990-III від 21.09.2000)

Глава 15. ЕКСПЛУАТАЦІЯ ВОДОГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ

Стаття 76. Порядок експлуатації водогосподарських систем

Робота водогосподарських систем (водосховищ, каналів та інших зв'язаних між собою водних об'єктів) регулюється шляхом встановлення відповідних режимів для кожного водного об'єкта системи з урахуванням прогнозу водності.

Режими роботи цих систем встановлюються водогосподарськими органами на підставі правил експлуатації водних об'єктів з урахуванням екологічних вимог та інтересів всіх водокористувачів.

Стаття 77. Порядок експлуатації водосховищ

Порядок експлуатації водосховищ визначається правилами, що затверджуються органами водного господарства для кожного водосховища окремо, а для каскаду або системи водосховищ — за погодженням з державними органами охорони навколишнього природного середовища та санітарного нагляду.

Стаття 78. Обов'язки водокористувачів, які експлуатують споруди водогосподарських систем

Підприємства, установи та організації, які експлуатують водопідпірні, водопропускні, водозахисні або водозабірні споруди водогосподарських систем, зобов'язані дотримувати встановлених режимів їх роботи та правил експлуатації.

Глава 16. КОРИСТУВАННЯ РІЧКАМИ

Стаття 79. Класифікація річок України

Залежно від водозбірної площі басейну річки поділяються на великі, середні та малі.

До великих належать річки, які розташовані у кількох географічних зонах і мають площу водозбору понад 50 тис. квадратних кілометрів.

До середніх належать річки, які мають площу водозбору від 2 до 50 тис. квадратних кілометрів.

До малих належать річки з площею водозбору до 2 тис. квадратних кілометрів.

Стаття 80. Особливості користування малими річками

З метою охорони водності малих річок забороняється:

- 1) змінювати рельєф басейну річки;
- 2) руйнувати русла пересихаючих річок, струмки та водотоки;
- 3) випрямляти русла річок та поглиблювати їх дно нижче природного рівня або перекривати їх без улаштування водостоків, перепусків чи акведуків;
- 4) зменшувати природний рослинний покрив і лісистість басейну річки;
- 5) розорювати заплавні землі та застосовувати на них засоби хімізації;
- 6) проводити осушувальні меліоративні роботи на заболочених ділянках та урочищах у верхів'ях річок;

7) надавати земельні ділянки у заплавах річок під будь-яке будівництво (крім гідротехнічних, гідрометричних та лінійних споруд), а також для садівництва та городництва;

8) здійснювати інші роботи, що можуть негативно впливати чи впливають на водність річки і якість води в ній.

Водокористувачі та землекористувачі, землі яких знаходяться в басейні річок, забезпечують здійснення комплексних заходів щодо збереження водності річок та охорони їх від забруднення і засмічення.

Стаття 81. Комплекс заходів щодо збереження водності річок і охорони їх від забруднення

До комплексу заходів щодо збереження водності річок і охорони їх від забруднення належить:

- 1) створення прибережних захисних смуг;
- 2) створення спеціалізованих служб по догляду за річками, прибережними захисними смугами, гідротехнічними спорудами та підтриманню їх у належному стані;
- 3) впровадження ґрунтозахисної системи землеробства з контурно-меліоративною організацією території водозбору;
- 4) здійснення агротехнічних, агролісомеліоративних та гідротехнічних протиерозійних заходів, а також створення для організованого відводу поверхневого стоку відповідних споруд (водостоки, перепуски, акведуки тощо) під час будівництва і експлуатації шляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій;
- 5) впровадження водозберігаючих технологій, а також здійснення передбачених цим Кодексом водоохоронних заходів на підприємствах, в установах і організаціях, розташованих у басейні річки;
- 6) створення гідрологічних пам'яток природи.

З метою оцінки екологічного стану басейну річки та розробки заходів щодо раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів складається її паспорт у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 82. Регулювання стоку річок, створення штучних водойм

З метою збереження гідрологічного, гідробіологічного та санітарного стану річок забороняється споруджувати в їх басейні водосховища і ставки загальним обсягом, що перевищує обсяг стоку даної річки в розрахунковий маловодний рік, який спостерігається один раз у двадцять років.

Створення на річках та у їх басейнах штучних водойм та водопідпірних споруд, що впливають на природний стік поверхневих і стан підземних вод, допускається лише з дозволу місцевих Рад за погодженням з державними органами водного господарства, охорони навколишнього природного середовища та геології.

Глава 17. ПРИКОРДОННІ ВОДИ. ВОДНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

Стаття 83. Користування прикордонними водами

Користування прикордонними водами здійснюється в порядку, що визначається законодавством України та міждержавними договорами.

Стаття 84. Користування водами, що зазнали радіоактивного забруднення

Користування водами, що зазнали радіоактивного забруднення, здійснюється відповідно до Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" та інших актів законодавства України.

Розділ IV. ОХОРОНА ВОД

Глава 18. КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЛЯМИ ВОДНОГО ФОНДУ. ВОДООХОРОННІ ЗОНИ ТА ЗОНИ САНІТАРНОЇ ОХОРОНИ

Стаття 85. Користування землями водного фонду

Порядок надання земель водного фонду в користування та припинення права користування ними встановлюється земельним законодавством.

У постійне користування землі водного фонду надаються водогосподарським спеціалізованим організаціям, іншим підприємствам, установам і організаціям, в яких створено спеціалізовані служби по догляду за водними об'єктами, прибережними захисними смугами, смугами відведення, береговими смугами водних шляхів, гідротехнічними спорудами та підтриманню їх у належному стані.

У тимчасове користування за погодженням з постійними користувачами земельні ділянки прибережних захисних смуг, смуг відведення та берегових смуг водних шляхів можуть надаватися підприємствам, установам, організаціям, об'єднанням громадян, релігійним організаціям, громадянам України, іноземним юридичним та фізичним особам для сінокосіння, рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей, а також для проведення науково-дослідних робіт.

Користування цими ділянками у зазначених цілях здійснюється з урахуванням вимог щодо охорони річок і водойм від забруднення, засмічення та замулення, а також з додержанням правил архітектури планування приміських зон та санітарних вимог у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 86. Користування земельними ділянками дна річок, озер, водосховищ, морів та інших водних об'єктів

На земельних ділянках дна річок, озер, водосховищ, морів та інших водних об'єктів можуть проводитися роботи, пов'язані з будівництвом гідротехнічних споруд, поглибленням дна для судноплавства, видобуванням корисних копалин (крім піску, гальки і гравію в руслах малих та гірських річок), прокладанням кабелів, трубопроводів, інших комунікацій, а також бурові та геологорозвідувальні роботи.

Місця і порядок проведення зазначених робіт визначаються відповідно до проектів, що погоджуються з державними органами охорони навколишнього природного середовища, водного господарства та геології.

Стаття 87. Водоохоронні зони

Для створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення, засмічення і вичерпання, знищення навколоводних рослин і тварин, а також зменшення коливань стоку вздовж річок, морів та навколо озер, водосховищ і інших водойм встановлюються водоохоронні зони.

Водоохоронна зона є природоохоронною територією господарської діяльності, що регулюється.

На території водоохоронних зон забороняється:

- 1) використання стійких та сильнодіючих пестицидів;
- 2) влаштування кладовищ, скотомогильників, звалищ, полів фільтрації;
- 3) скидання неочищених стічних вод, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар'єри тощо), а також у потічки.

В окремих випадках у водоохоронній зоні може бути дозволено добування піску і гравію за межами земель водного фонду на сухій частині заплави, у праруслах річок за погодженням з

державними органами охорони навколишнього природного середовища, водного господарства та геології.

Зовнішні межі водоохоронних зон визначаються за спеціально розробленими проектами.

Порядок визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режим ведення господарської діяльності в них встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Виконавчі комітети місцевих Рад зобов'язані доводити до відома населення, всіх заінтересованих організацій рішення щодо меж водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, а також водоохоронного режиму, який діє на цих територіях.

Контроль за створенням водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, а також за додержанням режиму використання їх територій здійснюється виконавчими комітетами місцевих Рад і державними органами охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 88. Прибережні захисні смуги

З метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж річок, морів і навколо озер, водосховищ та інших водойм в межах водоохоронних зон виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги.

Прибережні захисні смуги встановлюються по обидва береги річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період) шириною:

для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менше 3 гектарів — 25 метрів;

для середніх річок, водосховищ на них, водойм, а також ставків площею понад 3 гектари — 50 метрів;

для великих річок, водосховищ на них та озер — 100 метрів.

Якщо крутизна схилів перевищує три градуси, мінімальна ширина прибережної захисної смуги подвоюється.

У межах існуючих населених пунктів прибережна захисна смуга встановлюється з урахуванням конкретних умов, що склалися.

Уздовж морів та навколо морських заток і лиманів виділяється прибережна захисна смуга шириною не менше двох кілометрів від урізу води.

Стаття 89. Обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах

Прибережні захисні смуги є природоохоронною територією з режимом обмеженої господарської діяльності.

У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;

2) зберігання та застосування пестицидів і добрив;

3) влаштування літніх таборів для худоби;

4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;

5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;

6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Не придатні для експлуатації споруди, а також ті, що не відповідають встановленим режимам господарювання, підлягають винесенню з прибережних захисних смуг.

Стаття 90. Обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах

Прибережна захисна смуга уздовж морів, морських заток і лиманів входить у зону санітарної охорони моря і може використовуватися лише для будівництва санаторіїв та інших лікувально-оздоровчих закладів, з обов'язковим централізованим водопостачанням і каналізацією.

У прибережних захисних смугах уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах забороняється: 1) застосування стійких та сильнодіючих пестицидів;

2) влаштування полігонів побутових та промислових відходів і накопичувачів стічних вод;

3) влаштування вигрібів для накопичення господарсько-побутових стічних вод обсягом більше 1 кубічного метра на добу;

4) влаштування полів фільтрації та створення інших споруд для приймання і знезаражування рідких відходів.

Стаття 91. Смуги відведення

Для потреб експлуатації та захисту від забруднення, пошкодження і руйнування магістральних, міжгосподарських та інших каналів на зрошувальних і осушувальних системах, гідротехнічних та гідрометричних споруд, а також водойм і гребель на річках встановлюються смуги відведення з особливим режимом користування. Розміри смуг відведення та режим користування ними встановлюються за проектом, який розробляється і затверджується водокористувачами за погодженням з державними органами охорони навколишнього природного середовища та водного господарства.

Земельні ділянки в межах смуг відведення надаються органам водного господарства та іншим організаціям для спеціальних потреб і можуть використовуватися ними для створення водоохоронних лісонасаджень, берегоукріплювальних та протиерозійних гідротехнічних споруд, будівництва переправ, виробничих приміщень.

Стаття 92. Берегові смуги водних шляхів

На судноплавних водних шляхах за межами міських поселень для проведення робіт, пов'язаних з судноплаванням, встановлюються берегові смуги.

Розміри берегових смуг водних шляхів та господарська діяльність на них визначаються статтею 91 цього Кодексу.

Порядок встановлення берегових смуг водних шляхів та користування ними визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 93. Зони санітарної охорони

З метою охорони водних об'єктів у районах забору води для централізованого водопостачання населення, лікувальних і оздоровчих потреб встановлюються зони санітарної охорони, які поділяються на пояси особливого режиму.

Межі зон санітарної охорони водних об'єктів встановлюються місцевими Радами на їх території за погодженням з державними органами санітарного нагляду, охорони навколишнього природного середовища, водного господарства та геології.

Режим зон санітарної охорони водних об'єктів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Глава 19. ВОДНІ ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 94. Охорона та користування водними об'єктами, віднесеними до природно-заповідного фонду

Водні об'єкти, віднесені у встановленому законодавством порядку до територій та об'єктів природно-заповідного фонду, охороняються та використовуються відповідно до вимог, встановлених Законом України "Про природно-заповідний фонд України".

На водних об'єктах, віднесених до природно-заповідного фонду, забороняється здійснення будь-якої діяльності, що суперечить їх цільовому призначенню.

Глава 20. ОХОРОНА ВОД ВІД ЗАБРУДНЕННЯ, ЗАСМІЧЕННЯ І ВИЧЕРПАННЯ

Стаття 95. Охорона вод (водних об'єктів)

Усі води (водні об'єкти) підлягають охороні від забруднення, засмічення, вичерпання та інших дій, які можуть погіршити умови водопостачання, завдавати шкоди здоров'ю людей, спричинити зменшення рибних запасів та інших об'єктів водного промислу, погіршення умов існування диких тварин, зниження родючості земель та інші несприятливі явища внаслідок зміни фізичних і хімічних властивостей вод, зниження їх здатності до природного очищення, порушення гідрологічного і гідрогеологічного режиму вод.

Стаття 96. Умови розміщення, проектування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан вод

Під час розміщення, проектування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, а також під час впровадження нових технологічних процесів повинно забезпечуватися раціональне використання вод. При цьому передбачаються технології, які забезпечують охорону вод від забруднення, засмічення і вичерпання, попередження їх шкідливої дії, охорону земель від засолення, підтоплення або переосушення, а також сприяють збереженню природних умов і ландшафтів як безпосередньо в зоні їх розміщення, так і на водозбірній площі водних об'єктів.

Забороняється проектування і будівництво прямоочних систем водопостачання промислових підприємств, за винятком підприємств, які за технологією виробництва не можуть бути переведені на оборотне водопостачання.

Забороняється здійснення проектів господарської та іншої діяльності без оцінки їх впливу на стан вод.

Стаття 97. Умови розміщення, проектування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан рибогосподарських водних об'єктів

Під час розміщення, проектування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів на рибогосподарських водних об'єктах здійснюються заходи, що забезпечують охорону риб, інших водних тварин і рослин та їх відтворення.

До основних заходів для забезпечення охорони і відтворення рибних запасів, водних тварин і рослин належить обладнання рибозахисними пристроями водозабірних та інших споруд відповідно до затверджених проектів, будівництво риборозплідників, штучних нерестовищ, рибопропускних споруд, підготовка ложа водоймища тощо.

Стаття 98. Заборона введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що впливають на стан вод

Забороняється введення в дію:

1) нових і реконструйованих підприємств, цехів, агрегатів, комунальних та інших об'єктів, не забезпечених пристроями і очисними спорудами необхідної потужності, що запобігають забрудненню і засміченню вод або їх шкідливій дії, та необхідною вимірювальною апаратурою, що здійснює облік об'ємів забору і скидання води;

2) зрошувальних і обводнювальних систем, водосховищ і каналів — до проведення передбачених проектами заходів, що запобігають затопленню, підтопленню, заболоченню, засоленню земель і ерозії ґрунтів, а також забрудненню поверхневих та підземних вод скиданням із зрошувальних систем;

3) осушувальних систем — до повної готовності водоприймачів та інших споруд відповідно до затверджених проектів;

4) водозабірних споруд — без рибозахисних пристроїв та облаштованих відповідно до затверджених проектів зон санітарної охорони водозаборів;

5) гідротехнічних споруд — до повної готовності пристроїв для пропускання паводкових вод і риби відповідно до затверджених проектів;

6) експлуатаційних свердловин на воду — без оснащення їх водорегулюючими та контрольно-вимірювальними пристроями.

Наповнення водоймища до здійснення передбачених проектами заходів щодо підготовки його ложа забороняється.

Стаття 99. Заборона скидання у водні об'єкти відходів і сміття

Забороняється скидання у водні об'єкти виробничих, побутових, радіоактивних та інших видів відходів і сміття.

Стаття 100. Охорона поверхні водозборів і льодового покриву водойм, водотоків, а також морів, їх заток та лиманів

Підприємствам, установам, організаціям і громадянам забороняється забруднювати, засмічувати поверхні водозборів, льодового покриву водойм, водотоків, а також морів, їх заток і лиманів виробничими, побутовими та іншими відходами, сміттям, нафтовими, хімічними та іншими забруднюючими речовинами.

Стаття 101. Охорона вод від забруднення і засмічення внаслідок втрат мастила, пального, хімічних, нафтових та інших забруднюючих речовин

Власники засобів водного транспорту, трубопроводів, плавучих та інших споруд на водних об'єктах, а також інші юридичні та фізичні особи зобов'язані забезпечувати охорону вод від забруднення і засмічення внаслідок втрат мастила, пального, хімічних, нафтових та інших забруднюючих речовин.

Стаття 102. Охорона внутрішніх морських вод та територіального моря

У внутрішні морські води та територіальне море забороняється скидати з суден і плавучих засобів, платформ та інших морських споруд і повітряних суден хімічні, радіоактивні та інші шкідливі речовини, а також радіоактивні або інші відходи, матеріали, предмети та сміття, які можуть спричинити забруднення моря.

Охорона внутрішніх морських вод та територіального моря від забруднення та засмічення здійснюється відповідно до правил, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, інших актів законодавства.

Стаття 103. Запобігання забрудненню вод добривами і хімічними засобами захисту рослин

З метою запобігання забрудненню вод сільськогосподарські, лісгосподарські підприємства, селянські (фермерські) господарства та громадяни зобов'язані дотримувати

встановлених правил зберігання, транспортування та використання добрив, хімічних засобів захисту рослин та інших токсичних препаратів і речовин.

Стаття 104. Охорона водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних

Охорона водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних, здійснюється в порядку, встановленому для санітарної охорони курортів.

З метою охорони водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних, встановлюються округи санітарної охорони курортів з особливим режимом у порядку, передбаченому законодавством про охорону здоров'я.

Скидання будь-яких зворотних вод у водні об'єкти, що віднесені до категорії лікувальних, забороняється.

Стаття 105. Охорона підземних вод

Підприємства, установи і організації, діяльність яких може негативно впливати на стан підземних вод, особливо ті, які експлуатують накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, повинні здійснювати заходи щодо попередження забруднення підземних вод, а також обладнувати локальні мережі спостережувальних свердловин для контролю за якісним станом цих вод.

У разі розкриття водоносних горизонтів з підземною водою питної якості особи, які проводять бурові, гірничі та інші роботи, пов'язані з пошуками, розвідкою, експлуатацією родовищ корисних копалин, повинні повідомити про це у встановленому порядку державні органи геології, охорони навколишнього природного середовища і санітарного нагляду для вжиття заходів щодо охорони підземних вод від вичерпання і забруднення.

Всі свердловини на воду, не придатні для експлуатації, покинуті спостережні та пошукові свердловини на всі види корисних копалин, а також вертикальні й інші гірничо-пошукові та експлуатаційні гірничі виробки і покинуті криниці повинні бути затампоновані чи ліквідовані.

Ліквідацію пошукових виробок та ліквідаційний тампонаж пошукових свердловин будь-якого призначення здійснюють організації, які виконують пошукові роботи, а непридатних і покинутих експлуатаційних та спостережних свердловин і виробок — організації, на балансі яких вони знаходяться.

У разі неможливості встановити власника покинутих свердловин і виробок їх ліквідація здійснюється за рішенням місцевих Рад державними органами геології. Якщо експлуатація самовиливних свердловин є можливою, то вони оснащуються регулюючими пристроями. У разі вичерпання запасів підземних вод, визначених Державною комісією України по запасах корисних копалин, а також у разі забруднення підземних вод встановлюються причини, з яких це сталося, і за пропозиціями державних органів геології і охорони навколишнього природного середовища за рахунок винних осіб здійснюються заходи щодо їх відтворення.

Стаття 106. Проведення спеціальних робіт по спорудженню експлуатаційних свердловин на воду

Спеціальні роботи по спорудженню експлуатаційних свердловин на воду здійснюються згідно з проектно-кошторисною документацією організаціями, які мають відповідні дозволи на виконання таких робіт.

Проектно-кошторисна документація на проведення цих робіт погоджується у встановленому порядку з державними органами геології та охорони здоров'я.

Дозвіл на проведення спеціальних робіт по спорудженню експлуатаційних свердловин на воду видається державними органами охорони навколишнього природного середовища за наявності погодженого проекту і є підставою для фінансування цих робіт.

(Стаття 106 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3370-IV від 19.01.2006)

Глава 21. ЗАПОБІГАННЯ ШКІДЛИВИМ ДІЯМ ВОД ТА АВАРІЯМ НА ВОДНИХ ОБ'ЄКТАХ І ЛІКВІДАЦІЯ ЇХ НАСЛІДКІВ

Стаття 107. Шкідлива дія вод і заходи щодо запобігання їй та усунення її наслідків

Шкідливою дією вод є:

- 1) наслідки повені, що призвели до затоплення і підтоплення земель та населених пунктів;
- 2) руйнування берегів, захисних дамб та інших споруд;
- 3) заболочення, підтоплення і засолення земель, спричинені підвищенням рівня ґрунтових вод внаслідок ненормованої подачі води під час зрошення, витікання води з водопровідно-каналізаційних систем та перекриття потоків підземних вод при розміщенні великих промислових та інших споруд;
- 4) осушення земель, зумовлене забором підземних вод в кількості, що перевищує встановлені обсяги відбору води;
- 5) забруднення (засолення) земель в районах видобування корисних копалин, а також після закінчення експлуатації родовищ та їх консервації;
- 6) ерозія ґрунтів, утворення ярів, зсувів і селей.

Під час проектування водогосподарських та інших об'єктів повинна враховуватися можлива шкідлива дія вод, а під час експлуатації цих об'єктів — вживатися заходи щодо її запобігання, а саме:

- 1) залуження та створення лісонасаджень на прибережних захисних смугах, схилах, балках та ярах;
- 2) будівництво протиерозійних гідротехнічних споруд, земляних валів, водоскидів, захисних дамб, водосховищ-регуляторів;
- 3) спорудження дренажу;
- 4) укріплення берегів тощо.

Стаття 108. Невідкладні заходи щодо запобігання стихійному лихові, спричиненому шкідливою дією вод, аваріям на водних об'єктах та ліквідації їх наслідків

У разі загрози стихійного лиха, пов'язаного із шкідливою дією вод, місцеві Ради із залученням підприємств, установ, організацій зобов'язані вжити невідкладних заходів щодо запобігання цьому лихові, а в разі його настання — щодо негайної ліквідації його наслідків відповідно до законодавства України.

В аварійних ситуаціях на водних об'єктах, пов'язаних з їх забрудненням, що може шкідливо вплинути на здоров'я людей і стан водних екосистем, підприємство, установа чи організація, з вини яких сталася аварія або які виявили її, повинні негайно розпочати ліквідацію її наслідків і повідомити про аварію державні органи охорони навколишнього природного середовища, санітарного нагляду, водного господарства, геології та відповідну Раду.

Державні органи водного господарства повинні забезпечувати безаварійне функціонування водних об'єктів під час повеней і паводків, прогнозувати розповсюдження спричинених ними наслідків та спільно з відповідними Радами здійснювати заходи щодо забезпечення безперебійного водопостачання населення і галузей економіки.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань гідрометеорології веде спостереження за розвитком стихійних явищ і забезпечує місцеві Ради та органи державної виконавчої влади необхідною гідрологічною і гідрохімічною інформацією.

Місцеві Ради зобов'язані інформувати населення про аварію, стихійне лихо, їх масштаби, можливе порушення екологічної безпеки та про вжиті заходи щодо ліквідації їх наслідків.

Розділ V. СПОРИ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Глава 22. ВИРІШЕННЯ СПОРІВ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ВОД ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 109. Порядок розгляду спорів з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Спори з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів розглядаються державними органами охорони навколишнього природного середовища, водного господарства, геології, місцевими Радами, судом або третейським судом у порядку, встановленому законодавством.

Позивачі — спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань водного господарства і їх органи на місцях звільняються від сплати державного мита у справах про стягнення коштів на відшкодування збитків, завданих порушеннями водного законодавства. Спори з питань використання та охорони вод, які виникають з іншими державами, а також між іноземними юридичними особами і громадянами та власником вод, розглядаються відповідно до законодавства України.

(Стаття 109 із змінами, внесеними згідно із Законом N 762-IV від 15.05.2003)

Глава 23. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 110. Відповідальність за порушення водного законодавства

Порушення водного законодавства тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

Водокористувачі звільняються від відповідальності за порушення водного законодавства, якщо вони виникли внаслідок дії непереборних сил природи чи воєнних дій.

Відповідальність за порушення водного законодавства несуть особи, винні у:

- 1) самовільному захопленні водних об'єктів;
- 2) забрудненні та засміченні вод;
- 3) порушенні режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду;
- 4) руйнуванні русел річок, струмків та водотоків або порушенні природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій;
- 5) введенні в експлуатацію підприємств, комунальних та інших об'єктів без очисних споруд чи пристроїв належної потужності;
- 6) недотриманні умов дозволу або порушенні правил спеціального водокористування;
- 7) самовільному проведенні гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин);
- 8) порушенні правил ведення державного обліку вод або перекрученні чи внесенні недостовірних відомостей в документи державної статистичної звітності;
- 9) пошкодженні водогосподарських та гідрометричних споруд і пристроїв, порушенні правил експлуатації та встановлених режимів їх роботи;

- 10) незаконному створенні систем скидання зворотних вод у водні об'єкти, міську каналізаційну мережу або зливну каналізацію та несанкціонованому скиданні зворотних вод;
- 11) використанні земель водного фонду не за призначенням;
- 12) неповідомленні (приховуванні) відомостей про аварійні ситуації на водних об'єктах;
- 13) відмові від надання (приховуванні) проектної документації та висновків щодо якості проектів підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан вод, а також актів і висновків комісій, які приймали об'єкт в експлуатацію;
- 14) порушенні правил охорони внутрішніх морських вод та територіального моря від забруднення та засмічення.

Законодавством України може бути встановлено відповідальність і за інші правопорушення щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Стаття 111. Відшкодування збитків, завданих внаслідок порушень водного законодавства

Підприємства, установи, організації і громадяни України, а також іноземні юридичні і фізичні особи та особи без громадянства зобов'язані відшкодувати збитки, завдані ними внаслідок порушень водного законодавства, в розмірах і порядку, встановлених законодавством України.

Відшкодування збитків, завданих внаслідок порушень водного законодавства, не звільняє винних від збору за спеціальне водокористування, а також від необхідності здійснення заходів щодо ліквідації шкідливих наслідків.

Притягнення винних у порушенні водного законодавства до відповідальності не звільняє їх від обов'язку відшкодування збитків, завданих ними внаслідок порушення водного законодавства.

Розділ VI. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Глава 24. МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ

Стаття 112. Застосування міжнародних договорів

Якщо міжнародним договором, в якому бере участь Україна, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені водним законодавством України, то застосовуються норми міжнародного договору.

Президент України Л. КУЧМА

м.Київ, 6 червня 1995 року
N 213/95-ВР